

بررسی عوامل موثر بر قانون گریزی شهروندان ۳۴-۱۵ ساله سیرجانی

علی قائمی^۱^۱ دانشجوی دکتری جامعه شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد جهرم ، ghaemi_al@yahoo.com

چکیده

چکیده

تحقیق حاضر با هدف بررسی و شناخت عوامل موثر بر قانون گریزی شهروندان ۳۴-۱۵ ساله سیرجانی صورت گرفته است. در این تحقیق عوامل فردی و اجتماعی نظیر، سن، جنس، تحصیلات، طبقه اجتماعی، مشارکت اجتماعی، نحوه گذران اوقات فراغت، محله مسکونی، میزان احساس نظارت نهادی، میزان سرمایه اجتماعی خانواده، میزان آگاهی از قانون و نگرش به قانون مورد بررسی قرار گرفت. همچنین، ضمن بیان انواع نظریه های کجروی اجتماعی و استفاده از برخی آنها نظر جدیدی را با عنوان «مدارا با قانون گریزی» مطرح کرده ایم.

روش تحقیق پژوهش حاضر از نوع پیمایشی است. جامعه آماری به تعداد ۴۱۶۰۰ نفر شهروندان ۳۴-۱۵ ساله ساکن در شهر سیرجان در سال ۱۳۸۸ است که با استفاده از فرمول کوکران ۴۰۰ نفر بعنوان نمونه انتخاب شده اند. شیوه نمونه گیری خوشه ای و اتفاقی و گردآوری داده ها به وسیله پرسشنامه با استفاده از طیف لیکرت انجام شده است. ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه ۰/۷۴ بدست آمد. با استفاده از نرم افزار SPSS، با بکارگیری آزمونهای اتا، ضریب همبستگی پیرسون و T تک متغیره نتایج زیر بدست آمد:

- میزان قانون گریزی زنان از مردان کمتر است.
- میزان آگاهی از قانون در بین شهروندان بسیار پایین است.
همچنین یافته ها نشان می دهد که نوعی مدارای عمومی با پدیده قانون گریزی وجود دارد.

واژگان کلیدی:

قانون گریزی، احساس نظارت نهادی، سرمایه اجتماعی خانواده، آگاهی از قانون

مقدمه

بیان مسأله

قانون گریزی را می توان مسئله ای دانست که مردم و حتی مسئولین درباره آن صحبت می کنند و عموماً از طریق رسانه ها مصادیق آن نظیر، جرائم رانندگی، جرائم خشن، اختلاس، رشوه و ... بیان می شود. از این گذشته دیده شده است دولتمردان و سیاستمداران مبارزه با قانون گریزی را یکی از شعارها و برنامه های اساسی خود می دانند. از عنوان قانون گریزی به خوبی «مغایرت با ارزشها» و

دستورالعملها برمی آید. یعنی شکل گیری چارچوبی از نظام ارزشی که با افکار عمومی و هنجارهای پذیرفته شده جامعه در تناقض است و زمینه مستعدی برای بی عدالتی و نارضایتی فراهم می کند.

چند سالی است که میزان جرائم، قانون گریزی ها و پیامد های ناشی از ضعف قانون گرایی ها توجه نشریات محلی، رسانه های بومی استان، افکار عمومی شهرستان و مسئولین امر نظم و نظارت عمومی را در شهرستان دشتستان، به خود جلب نموده است و این موضوع یک توهم یا پدیده تخیلی نبوده و تاکنون مورد بررسی علمی قرار نگرفته است. مواردی نظیر انواع قتل، انواع سرقت، آدم ربایی، ترور و انواع قانون گریزی ها در زمینه عدم رعایت قوانین راهنمایی و رانندگی در شهر بخصوص بوسیله موتورسیکلت فاقد مدارک و وسایل لازم که همه روزه تکرار می شود، ما را بر آن داشت که مورد بررسی جامعه شناختی قرار دهیم. به همین منظور دو دهه سر نوشت ساز یعنی از ۳۴-۱۵ سالگی را برای سنجش و آزمون انتخاب کردیم که شخصیت انسان در اوایل این دوره بیست ساله پس از طی سالهای بحرانی و آسیب پذیر بلوغ در حال شکل و ثبات یافتن هست که طبق آمار بیش از ۶۵ درصد از محکومان و زندانیان استان بوشهر در این رده سنی قرار دارند. همچنین سن نوجوانی را سن بحران ارتکاب جرمها می نامند و بالا بودن سطح جرم برای طبقه سنی جوان پدیده ای سخت پایدار به شمار می رود. و در ادامه پدیده هایی نظیر عضویت در گروه های دوستی و همسالان، ازدواج و اشتغال و ثبات شغلی و شخصیتی در سالهای آخرین دوره بیست ساله می باشد که در مجموع قسمتی از دوره نوجوانی و کل دوره جوانی و قسمت کوتاهی از دوران بزرگسالی را شامل می شود.

برای شناخت مسأله قانون گریزی در جامعه، بهتر است ابتدا عناصر متشکله قانون را شناسایی کنیم که از این لحاظ می توان فرآیند قانون را شامل چهار قسمت دانست: الف) واضعان قانون که منظور دستگاه قانون گذاری است و توسط نمایندگان مجلس با عنوان قوه مقننه صورت می گیرد. ب) متن قانون، که منظور همان «موضوع» قانون است که باید اجرا شود و از آن عدول نشود. ج) مجریان رسمی قانون که کارمندان و مأموران و ناظران دولت هستند که در قسمت های مختلف حضور دارند و توسط مقامات مافوق به آنها ابلاغ شده یا جایگاه شغلی آنها چنین وظیفه ای را ایجاب می کند. د) تابعان قانون که منظور، مردم یا نهادهایی است که مشمول موضوع قانون می شوند و باید آنرا اجرا کنند و در صورت